

# Notat

Til  
Prosjektgruppen "Stor-Bergen"  
På forespørsel også til andre

Fra  
Lars Atle Skorpen  
Daglig leder  
Hordaland Røde Kors

Kopi  
Distriktsstyret

Dato  
9 februar 2009

## Røde Kors i Bergen kommune

I samband med dialogen mellom styrene i Røde Kors foreningene i Bergen kommune er jeg de siste ukene kontaktet av styremedlemmer/medlemmer fra tre av foreningene med forespørsel om å komme med råd om utviklingen i prosjektet.

Mine vurderinger oversendes i dette notatet til styrene i de fire foreningene, for vurdering av videre bruk. Det er også sendt de som har etterspurt dette direkte, samt distriktsstyret.

Det er mitt syn at enhver organisasjonsendring i Røde Kors skal ha utgangspunkt i behovet for å øke tilgjengeligheten av frivillighet, for derigjennom å øke Røde Kors sin evne til å levere humanitære aktiviteter der behovet oppleves som riktig i innhold, mengde og kompleksitet. I tillegg er det mitt syn at i arbeidet med organisasjonsmessig endringer må man alltid arbeide objektivt med mer enn ett forslag til løsning, analysere de mulige løsningene i forhold til hverandre og finne fordeler og ulemper med hver av dem, før en arbeidsgruppe gjerne må peke på en favorittløsning samtidig som helheten fremlegges til bred demokratisk behandling i alle aktuelle organisasjonsledd. Man bør unngå å gi noen inntrykk av at "noen har bestemt seg for en løsning", av varierende motivasjon, og så produserer man ensidig argumentasjon for hvorfor denne løsningen er den eneste riktige.

Jeg er urolig for at dette ikke i tilstrekkelig grad er tilfelle i prosessen som nå pågår i lokalforeningene i Bergen kommune, og at man er i ferd med å havne i en situasjon som best kan beskrives som "riktig diagnose, men feil medisin". Med riktig diagnose mener jeg at det uten tvil er rom for mer fremgang og vekst i alle de fire Røde Kors geografiene det her er snakk om, både i rekruttering, motivering og utdanning av frivillige og tillitsvalgte og i aktivitetenes antall, omfang og innhold. Med feil medisin mener jeg ensidig fokus på sammenslåing av de fire foreningene som en mirakelmikstur for å løse noen av de utfordringene Røde Kors faktisk har i området.

Jeg mener det er svært godt belegg for å påstå at sammenslåing av foreninger i Røde Kors ALDRI har ført til verken fremgang og vekst eller opprettholdelse av opprinnelig samlet

aktivitet før sammenslåingen. Det er høyst tvilsomt om en sammenslåing av de fire lokalforeningene i Bergen kommune over tid vil føre til noe annet enn avskalling og nedlegging av virksomhet som i dag riktignok ikke er perfekt, men som sikrer at Røde Kors er tilstede der folk er, og bor, i stor grad.

Noen nære eksempler.

Alvøen og Laksevåg Røde Kors slo seg sammen. I dag er det ingen Røde Kors aktivitet av betydning i området før dekket av Alvøen Røde Kors.

Arna og Åsane Røde Kors slo seg sammen. I dag er det liten aktivitet igjen i Arna og summen er betydelig mindre enn hva det to foreningene representerte for seg selv.

Fana og Storetvedt/Birkeland Røde Kors slo seg sammen. I dag er det betydelig mindre aktivitet i den sammenslåtte lokalforeningen enn det var i hver av de to.

Vi kan lete etter andre eksempler i eget distrikt.

Stord og Fitjar Røde Kors slo seg sammen. I dag er det ingen Røde Kors aktivitet i Fitjar.

Hele fire-fem lokalforeninger i Nordhordland slo seg sammen til Nordhordland Røde Kors.

Selv om den sammenslåtte lokalforeningen i dag har god aktivitet på en rekke områder, er den helt borte fra noen av de geografiene den hadde sin opprinnelse fra og aktiviteten samlet er mindre enn det den var i sum før sammenslåingen.

Jeg kjenner ikke til noe eksempel, fra noe sted i Norge, hvor sammenslåing av Røde Kors ledd, over tid, har ført til like mye eller mer humanitær aktivitet innenfor den gitte geografi. Det har alltid blitt mindre og ofte vesentlig mindre.

Basert på dette konkluderer jeg med at ønske om frigjøring av flere ressurser til mer humanitær aktivitet gjennom sammenslåing av Røde Kors ledd ikke er realistisk.

I en analyse av hvordan man best mulig kan organisere seg for å få tilgang til flest mulig frivillige for å løse flere viktige humanitære utfordringer vil det være naturlig å se på hvordan andre gjør dette, såkalt "beste praksis sammenligning". For Røde Kors vil det være naturlig å vurdere seg selv i forhold til andre frivillige organisasjoner og jeg tror idretten er den sammenligning som i omfang og kompleksitet kan gi mest.

Hva karakteriserer idrettens organisering? Det første som slår en er at idretten er aktiv i nærmiljøene der folk bor, ofte knyttet til bygg og anlegg (idrettsbaner, idrettshaller, skoler med gymsaler og basseng etc.). Idrettslagene er som hovedregel knyttet til nære, små geografiske områder, ofte på størrelse med skolekretser eller mindre. I mange geografier er det også flere parallelle idrettslag, der ulike lag har fokus på ulike idrettet. Idretten organiserer seg slik at for alle breddeaktiviteter så kommer idretten dit medlemmene og de potensielle frivillige er, og ikke omvendt. Idrettslag med ulike idretter i samme små geografi finner samarbeidsformer som gjør alle litt bedre sammen, enn hver for seg. Innenfor bydelene er det derfor et stort antall idrettslag og innenfor byens grenser er det hundrevis av ulike idrettsforeninger og idrettslag. I saker som er felles og der det ellers er naturlig, har idretten utviklet samarbeids- og dialogformer som ivaretar overordnede behov. I nesten alle kommuner finnes det f.eks et "idrettsråd" som ivaretar en del av dialogen med kommunen og andre offentlige organer, i saker som alle idrettslag har felles. Men ellers agerer også hvert lag for seg, i dialog med de offentlige og private aktører som de har behov for å være i kontakt med.

I Røde Kors i Bergen har det, fra tid til annen, vært hevdet at det er ugunstig for Røde Kors at vi er delt inn i forskjellige foreninger og ikke kan opptre samlet i dialogen med kommunen.

Jeg tror ikke dette er riktig. Kommunen klarer utmerket godt å holde orden på hundrevis av idrettslag. Da har de nok få problemer med å forholde seg til en håndfull Røde Kors foreninger. Jeg har selv vært i ledelsen av en stor kommune og kan bekrefte at dette er helt uproblematisk. Om det motsatte argumentet skulle holde, skulle altså konklusjonen vært at det kun skulle vært ett idrettslag i Bergen, kun en musikkforening, kun en bridgeklubb, kun et sangkor, kun en amatør teatergruppe, osv.

Hva er så alternativet til sammenslåing. Vel et alternativ er å fortsette med organiseringen som i dag, samtidig som man i et samarbeid mellom de ulike Røde Kors foreningene i Bergen kommune og de ulike Røde Kors foreningene i Bergen kommune og Hordaland Røde Kors utviklet og gjennomførte en plan med første hovedfokus på rekruttering og kompetanseutvikling av flere tillitsvalgte, og samtidig eller i etterkant utviklet noen felles og noe individuelle planer for fremgang og vekst for prioriterte humanitære aktiviteter i de ulike geografiene. Samtidig burde en mer formell paraplyorganisasjon etter mønster av idrettsrådene etableres, for løsning av felles utfordringer der det var ønskelig.

I tillegg bør det utvikles en plan for etablering av nye Røde Kors lokalforeninger, etter mønster fra idretten, i alle områder innenfor Bergen kommune, der dette blir vurdert som ønskelig og mulig. Dette betyr en drastisk reversering av en utvikling vi har sett i Røde Kors innenfor Bergen kommune over minst de siste 40 årene, fra konsentrering og sentralisering til å legge til rette for etableringer i mindre geografier, der folk bor og lever. En slik plan kan utvikles og gjennomføres i ulike relasjoner i ulike deler av byen. Noen steder kan eksisterende lokalforeninger planlegge og gjennomføre etablering av avleggere eller underavdelinger. Andre steder kan eksisterende lokalforeninger gå sammen med distriktet og gjennomføre etableringsplaner. Er det geografiske områder innen by grensen der ingen lokalforeninger ønsker, eller har kapasitet, til å være med på slike etableringer kan distriktet iverksette dette. For hver forening som kommer til, blir Røde Kors mer til stede i Bergen, og øker sin evne til å svare på lokale humanitære utfordringer. For hver forening som kommer til, er Røde Kors mer til stede i innbyggernes liv og bevissthet, og vi bygger opp om organisasjonens omdømme og samfunnskraft. For hver forening som kommer til, utvides det felles samarbeidsorganet, slik at det over tid inkluderer flere og flere Røde Kors foreninger innenfor Bergen kommune.

Erfaring viser at folk i svært stor grad definerer seg i forhold til det lokalmiljø man lever i, føler tilhørighet til og opplever bekreftelse i. Våre aktiviteter, enten det er beredskap, omsorg eller ungdom harmonerer med dette. Dette bør vi bruke til å bygge oss sterke og mangfoldige, der folk bor og der behovene er.

En videreføring av dette kan også knyttes til måten vi i fremtiden skal finansiere humanitært arbeid. Det blir slutt på overføringer fra Oslo til lokale aktiviteter. Tilskudd fra offentlige etater vil ikke øke merkbart. Vi vil raskt være tilbake der Røde Kors kom fra, og alltid burde ha vært, med økonomisk støtte fra nabolaget. Slik støtte oppnås med nærhet, tilstedeværelse, ved at naboen er frivillig og snakker om det, ved at et familiemedlem blir hjulpet og snakker om det.

Det siste Røde Kors i Bergen trenger er å bygge en konsernstruktur med mange nivå mellom de på toppen og der frivilligheten gjennomføres. Ledelse fra "gulvet" har vært organisasjonens gull i alle år, og vil bli det i tiden som kommer. Når du neste gang lager kaffe, står foreningslederen og steker vafler. DET er Røde Kors, og DET skaper varig verdi. Uansett hvordan denne veien går videre, er det min sterkeste anbefaling at prosessen blir åpen, inkluderende, balansert, demokratisk, rasjonell og fornuftsbasert. Det er viktig at alle

bidrar til at bredden i medlemsmassen oppfordres til å delta i prosesser og rådslagninger. Videre må det sikres at de aktuelle årsmøter som skal behandle slike saker legger til rette for bred deltagelse.

Desto bedre jobb som gjøres på forhånd, jo mindre kritikk vil bli fremført underveis. I Røde Kors er det medlemmene som bestemmer. Med 2/3 flertall kan de bestemme seg for å gå den veien de har mest tro på at kan tjene organisasjonens interesser. Alle ansatte vil ivrig følge opp alle lovlige vedtak.

Lars Atle Skorpen  
Daglig leder